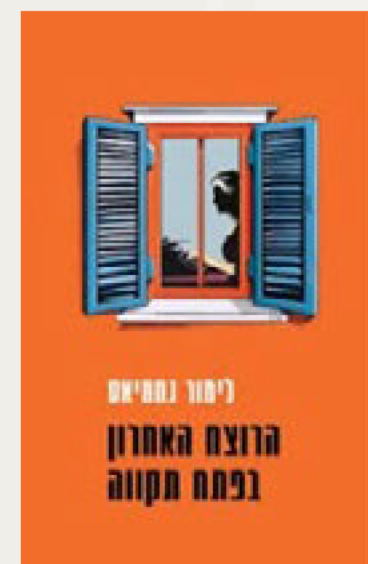

לימור נחמיאס - "הרוצח האחרון בפתח תקווה"

לימור נחמיאס - "הרוצח האחרון
בפתח תקווה" הוצאת כנרת-זמורה-
דביר, תשפ"ד - 332, 2024 עמודים

הנפשות הפועלות בספרה של לימור נחמיאס, אינן חיות בפתח תקווה, למרות כותרת הספר. למעשה, שום דבר מהמתרחש בספר איננו מתרחש בפתח תקווה. הכל מתרחש בבניין אחד בצפון תל-אביב הישנה, בו שוכנים טיפוסים צבעוניים ומוזרים. רובם הגדול בגמלאות או קרובים לגיל זה.

הגיבור העיקרי הוא בחור צעיר יחסית לימים, מר פלג דדון, מתרגם ידוע ומפורסם מגרמנית לעברית. אין חולק על יכולתו הווירטואוזית להעברת תכנים משפתם של שילר, גתה והנאצים לשפת הקודש. אלא שכדין כל העוסקים במילים, דדון סובר כי הוא לא רק מתרגם אלא גם סופר מוכשר. ספרו הראשון הוא אסופת סיפורים נפלאים מעירו פתח-תקווה בשם 'הרוצח האחרון בפתח תקווה'. דע עקא שהעולם, ובמיוחד אנשי 'התרבות' היושבים בתל-אביב, אינם בשלים להבנת יצירתיות ברמה כזו. ספרו נדחה מכל הוצאת ספרים המכבדת את עצמה. לכן דדון מתוסכל מחוסר הבנה זו של ספרות אמיתית, אך אין בידו להושיע.

בבניין עצמו יש עוד כמה וכמה העוסקים בספרות. בראש ובראשונה סופרת ספרי המתח נויה בליזובסקי. אותה דווקא אוהבים המבקרים, ובעיקר הקוראים, שאפילו קונים את ספריה. בכך הופכת נויה לנחשקת עוד יותר בחוגי המוציאים לאור, הרואים בה נכס כלכלי של ממש.

היות ואיש איננו מתפרנס בארץ רק מספרות, עורכת נויה סדנאות כתיבה לספרי מתח שבהן משתתפים כמה וכמה מדיירי הבניין כולל אימה ניצה בליזובסקי. הסדנא נקראת "רצח במשיכת קולמוס" ונויה מסבירה לכל משתתפיה כיצד ילמדו לכתוב "אני רוצה שתחשבו כמו רוצחים סדרתיים.... הדחף שיש לו, הדחף להכחיד, לרסק, להשמיד, מאיפה הוא מגיע?... תחפשו את הרוצח הקטן שבתוך עצמכם. תחשבו רצח, תאכלו רצח, תישנו רצח. להתראות ביום שני". אכן, עצה מצוינת לחבורת גמלאים תל-אביבית שוחרי כתיבה. נויה מצליחה כלכלית ותרבותית, אך לצערה לא הצליחה להשיג חבר, רצוי סופר, כך שגם היא סופרת מתוסכלת (מסיבות אחרות).

אלו רק שניים מהגיבורים שכן יש לנו רשימה ארוכה של דמויות מסקרנות. מעולם הספרות יש לנו את הסופר מואב רג'ואן, העורכת פסגה ורשבסקי, פרופסור עמית בכיר, ועוד כהנה וכהנה המתפלשים בביצה הספרותית, התל-אביבית בעיקרה. סגנונה הארסי והחביב כאחד של נחמיאס, נושך למעשה את כל אנשי הספרות, המתוארים כמקנאים זה בזה. הצלחתו של האחד היא תמיד כשלוננו של האחר. כך למשל, חברו (אולי היחיד) של פלג הוא המתרגם אופיר גרינברג. הם נפגשים בבית קפה שם יושב "מבקר הספרות הנפוח והפופוליסט... (טוקבקיסט עם קשרים כפי שפלג כינה אותו)" יחד עם "הסופר הלץ (טרחתו אומנתו)". אולם כשאופיר מכריז על הצלחתו בתרגום כלשהו, "לבו של פלג קרס... עד שלבסוף הגיעה העוגה ולבו התרכך והם דיברו סרה במתרגמים אחרים, ומצב רוחו השתפר מעט". כמה זוגות של 'אנשי-עט' כאלו נפרדים משום שלא יכלו להכיל את הצלחתו של בן הזוג. כל אנשי הרוח זוכים לנחת עטה של נחמיאס, וכאן אין שום הנחות ושום יוצאים מהכלל.

סגנונה הארסי והחביב כאחד של נחמיאס, נושך למעשה את כל אנשי הספרות, המתוארים כמקנאים זה בזה. הצלחתו של האחד היא תמיד כשלוננו של האחר.

מעבר לאלו יש לנו עוד טיפוסים דיירים המוכרים לכל ישראלי. יש את זו המנסה לשכנע את השכנים להצטרף לפרויקט תמ"א של הבניין (בו יחזקו היסודות ויוספו שטחים ו-"כולם ירוויחו"). יש את אלו המתנגדים, את ועד הבית המיתולוגי, את השכנה האורבת לכולם במדרגות ומתלוננת על כל עוול בבניין, ועוד דמויות שכל הישראלים שוכני בתים משותפים מכירים מניסיונם האישי.

איכשהו, בנסיבות שלא נגלה מחשש לקלקלנים (ספוילרים בלע"ז), מצליח פלג דדון להניח ידיו על יצירת מופת שלא הוא כתב אותה, אם כי יש לו חלק בתרגומה. כדי להגן על סודו, הוא הולך ומסתבך, מסתבך והולך, וכאן הופך הספר לספר מתח, ואפילו ספר אימה. מספר מקרי המוות בבניין עולה, וגילם המבוגר של הקורבנות איננו הסבר מספק להגעתם המהירה של רבים לשדות הצייד הנצחיים. השכנים מתחילים למצוא את מותם בסדרת תאונות לכאורה: טובעים באמבטיה, בים, בולעים רעל, תאונת גז, נדרסים, נופלים מהמרפסת, ועוד. מה קורה בתל-אביב? כמה מהנותרים בחיים פותחים בחקירות משלהם שבאופן לא מפתיע גורמות אולי להם ולאחרים להסתלק מהעולם. התפניות בעלילה מפתיעות וכרגיל בספרי מתח, מגלים הקוראים כי מי שחשבו כחף מפשע רחוק מלהיות כזה, לא החשוד ברצח אכן ביצע אותו, ועוד הפתעות.

עדיין, עד סוף הספר (וגם אחריו) לא ברורה בדיוק הסוגה אליה משתייך הספר. האם מדובר בספר מתח? ספר ציני על עולם הספרות הישראלי? סתם תיאורים מלבבים של דמויות עגולות יותר או פחות? או ספרות ארס-פואטית במיטבה? (ספרות ארס-פואטית היא יצירה העוסקת בעצמה, בתהליך הכתיבה, במהות האמנות, וחושפת את המחשבות והלבטים של היוצרים). כל אלו לא משנים את העובדה שהספר קריא להפליא, משעשע, מעורר חיוכים, ומדהים בנפתוליו. לפעמים העלילה נראית כבידיונית אך למרות זאת מבדרת ומהנה. סתם לקרוא וליהנות.

עד סוף הספר (וגם אחריו) לא ברורה בדיוק הסוגה אליה משתייך הספר. האם מדובר בספר מתח? ספר ציני על עולם הספרות הישראלי? סתם תיאורים מלבבים של דמויות עגולות יותר או פחות? או ספרות ארס-פואטית במיטבה?

כל אלו לא משנים את העובדה שהספר קריא להפליא, משעשע, מעורר חיוכים, ומדהים בנפתוליו. לפעמים העלילה נראית כבידיונית אך למרות זאת מבדרת ומהנה. סתם לקרוא וליהנות.

המחברת לימור נחמיאס כתבה מספר ספרים בשנות התשעים ("אמא הייתה זוחלת", "צבוטותי", ו-"סרט לבן על כיפה אדומה"). כולם ספרי מתח מקאבריים (מקאברי - מתאפיין בעיסוק אירוני במוות), שהפכו לרבי מכר. אז עברה לכתוב תסריטים לטובת הטלוויזיה והקולנוע. ספרה הנוכחי לאחר עשרים שנה, שונה בסגנונו מהקודמים אך סביר שיצליח לא פחות.

מומלץ לכל מי שאוהב ספרות מתח אירונית, במיוחד כזו העוסקת במשחקי הביצה הספרותית הישראלית.